EL CONCEPTE I LA SEVA INTEGRACIÓ AL LLOC

LA TOPOGRAFIA_ El solar es troba situat al costat de l'accés nord del Cementiri de Montjuic. La seva topografia forma una petita vall entre el carrer i el cementiri, que dóna una sensació de recolliment i de protecció que el projecte ha buscat des del principi. Els croquis del primer dia de visita al lloc, ja ens indiquen les intencions d'entendre la topografia i com aquesta petita "vall de recolliment" serà la que determinarà la secció del projecte i la seva manera d'integrar-se a ella.

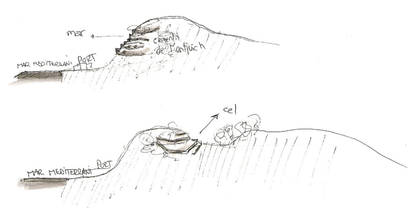

El cementiri se situa a la vessant meridional de la muntanya i va adaptant la seva forma l el seu creixement a les diferents corbes de nivell. Això provoca que el cementiri es desplaci a mesura que va pujant recolzant-se a les corbes i es per això que des de l'emplaçament no es possible veure el mar, ja que el propi cementiri ens tapa la seva visió. Però el fet de no veure el mar, implica també no veure el port ni les indústries, i ajuden a produir aquesta sensació de intimitat que el projecte necessita. L'edifici es col·loca just al lloc des d'on la única visió des del seu interior són els murs del cementiri i el cel.

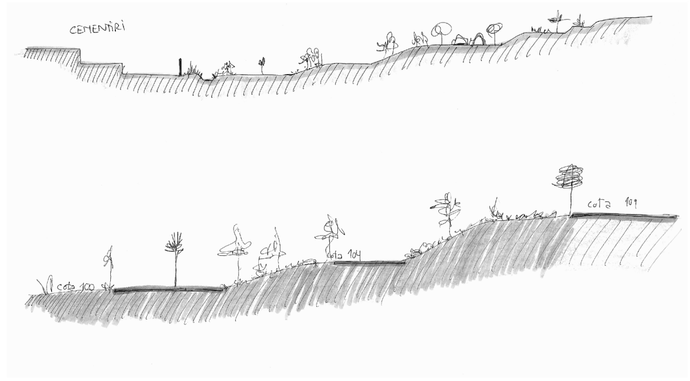

ELS LÍMITS_ El solar el configuren tres límits ben diferenciats i de característiques diferents: el carrer del Migdia, el mur del cementiri i el camí existent.

- el carrer del migdia: amb una pendent constant del 10%, separa el cementiri i el jardí botànic. Dóna accés al solar a través de dues entrades situades a cotes diferents. És un carrer d'una amplada de 16 metres i poc transitat, des del qual es té una visió del cementiri i d'una part de Barcelona, sobretot a la seva cota superior.

- el camí existent: tot i que aquest és un límit molt menys definit i contundent que els altres dos, la seva forma divideix el camí en dues cotes que el projecte prendrà com a referència. Aquest dues cotes tenen dos accessos, cosa que un projecte com un tanatori necessita si vol funcionar de manera clara i ordenada. És per això que el projecte es col·loca de forma esglaonada i aprofita aquesta petita diferència de cotes per col·locar els dos accessos, i per tant, les dues parts de programa.

- el mur del cementiri: l'accés nord del cementiri es troba situat al carrer del Migdia, l forma part de l'emplaçament. Aquest segon accés permetrà als usuaris del tanatori accedir al cementiri a peu, a través d'un camí que corre en paral·lel al mur i que es troba envoltat de vegetació. Tot i que els murs d'un cementiri poden semblar contundents, en aquest cas, l'abundant vegetació li otorguen un aspecte més agradable l que contrasta amb la duresa dels murs de pedra.

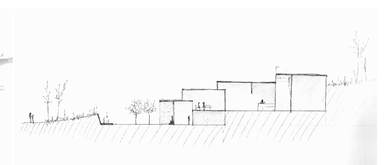

LA VEGETACIÓ

El lloc es caracteritza per la gran varietat d'espècies vegetals. Aquest solar ha estat durant molt anys un viver d'estacionament d'arbrat procedent d'afectacions. Ha estat doncs un lloc on els arbres més malalts o en processos de recuperació eren plantats a l'espera de la seva millora. És per això que els arbres estan col·locats sense cap ordre natural, tal com arribaven al solar. El projecte manté aquells arbres, o conjunts de vegetació més simbòlics i s'aprofita d'aquesta abundància per obrir les seves vistes l passejos.

ORGANIGRAMA CONCEPTUAL

El cementiri de Montjuic, quan és observat des del mar o des del port, manté una aparença molt dura i violenta que sempre m'ha fet sentir incòmode. Un pot entreveure els intents per agafar-se a les cotes, l fusionar-se amb la muntanya, pujant de manera esglaonada a mesura que ha anat creixent. L'accés principal al cementiri es fa per una zona plena d'indústries, amb una gran esplanada abandonada al davant, que l dóna al cementiri un sensació de solitud i abandonament.

Però existeix una altra entrada al cementiri molt més agradable, que es fa pel costat nord, i que té poc a veure amb l'altre. Aquesta entrada, plena de vegetació i situada al costat del jardí botànic és per on accediran els usuaris del tanatori.

El projecte vol integrar-se a la muntanya, formar part d'ella. Vol formar part del cementiri tot i estar situat fóra dels seus límits. L'edifici s'ha pensat com una successió d'espais de transició, que permetran acompanyar a l'usuari en el seu procés de dol l de pèrdua.

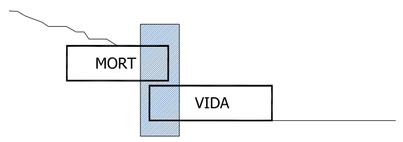

El projecte organitza el seu programa en dues plantes, aprofitant les dues cotes ja existents que ens proporciona el camí. D'aquesta manera les parts més diferenciades del programa queden segregades, i la gran àrea de serveis funeraris queda separada de l'accés principal.
A la planta baixa, a la cota 99.5, se situa la part de programa de caire més públic, amb la recepció, les sales administratives, la cafeteria i l'oratori. Col·locar l'oratori en aquesta posició ens permet una sortida directa, per on una suau pendent que voreja el mur del cementiri ens duu fins a la entrada del cementiri. Al pis superior, a la cota 103, es col·loca la part de programa més privada, amb les sales de vetlla i la zona de serveis funeraris.

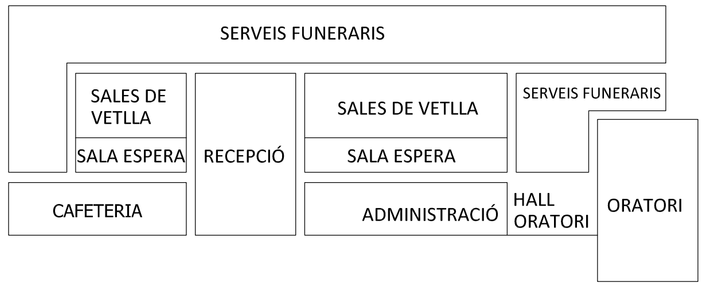

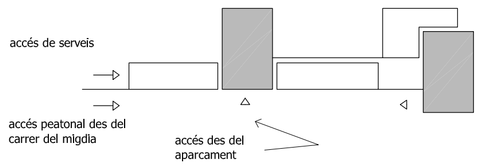

Els accesos rodats al tanatori es realitzen de manera independent per als usuaris l per als serveis. Els usuaris tenen un aparcament a la cota 97.5, des de la qual poden arribar a l'accés principal situat dues cotes més amunt. L'accés rodat dels serveis funeraris es realitza per la cota 103, on se situa la part del programa de serveis.

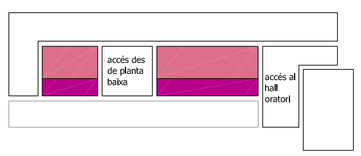

S'ha decidit no agrupar la sala d'espera de les sales de vetlla en un sol espai, per evitar un sentiment de manca de privacitat. D'aquesta manera les sales de vetlla es separen en dos grups, separades per el hall d'accés, i permeten un ús de la sala d'espera més privat i relaxat.

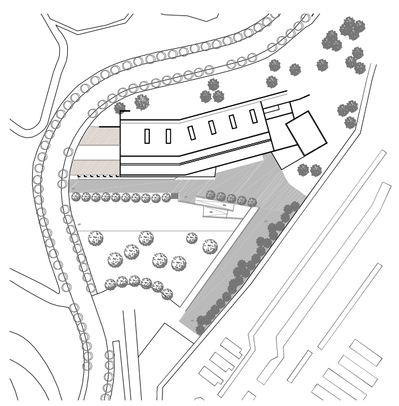

La sortida de l'oratori es realitza per una sortida independent, des de la qual una baixada en suau pendent porta als usuaris fins a la porta del cementiri. El recorregut des de l'oratori fins al cementiri s'ha volgut tractar d'una manera relaxada i agradable, mantenint l'abundant vegetació del lloc i acompanyant el recorregut amb un làmina d'aigua que baixa de forma esglaonada fins a arribar al cementiri.

EL PROGRAMA

Serveis funeraris_ gran part dels espais que conformen l'edifici està format per espais de tractament i preparació del difunt. Él més important és que les diferents sales estiguin connectades entre elles d'una manera clara i senzilla i evitar que les seves circulacions es trobin amb les circulacions dels familiars. És per això que la franja de sales de servei es col·loca al pis superior l a la part posterior, enterrada l allada de l'exterior. Un accés rodat des del carrer principal és el camí per on arribaran els difunts, l que està totalment separat de l'accés dels familiars.

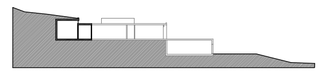

INDEPENDÈNCIA - AUTONOMIA - FUNCIONALITAT - PRÀCTIC

Administració_ és evident que un edifici d'aquestes característiques necessita una part important de sales administratives. Aquests espais són el primer contacte dels familiars directes amb el tanatori, i molt sovint, els processos administratius que han de preparar els hi fan sentir incòmodes i tristos. Els despatxos s'han col·locat a la planta baixa, molt a prop de l'accés principal de l'edifici. Hem de considerar que els familiars més directes visitaran aquestes sales un primer dia, just després de la mort del difunt, per contractar els diferents serveis i escollir entre les diferents propostes. Col·locant les peces aquí, es separa de les altres families que venen a visitar les sales de vetlla.

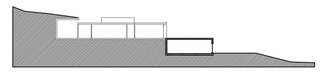

CENTRALITAT - MOVIMENT - REBEDOR - PÚBLIC - CONNECTOR

Cafeteria_ aquest també és un espai de reunió dels familiars l amics, però amb un caire més social l informal. Aquí la gent ve a desconnectar de l'ambient més introspectiu i dolorós del pis superior i intenta relaxar-se. És per això que la cafeteria se situa a la planta baixa, al costat de l'accés i més allunyat de les sales de vetlla, buscant una desconnexió de l'activitat del pis superior. A més a més, situant-se al costat de l'accés es permet un fàcil accés per a tots els usuaris, tant els que venen només a la cerimonia com als familiars que vetllen al difunt com als que només venen per realitzar tràmits administratius.
En aquest espai familiars l amics de diferents difunts compartiran estones, així que s'han creat diferents zones utilitzant distribucions l mobiliari diferents. El joc de la façana evita que els usuaris que arriben al tanatori des del carrer principal vegin l'interior del café, però aquests sí que poden rebre llum natural.

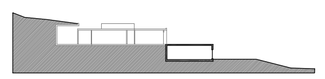

SOROLL - RELAX - COTIDIÀ - ACTIVITAT - DESCONNEXIÓ

Sales de vetlla_ aquest és l'espai més privat de l'edifici, a on es reuneixen els familiars i amics més directes i a on es reben als amics i familiars que venen a mostrar els seus respectes i condol. La família vetlla al difunt, que es troba situat al final de la sala. Aquí les persones han de sentir-se acollides per l'espai l sentir-se allades de l'exterior. Aquest espai substitueix a la sala d'estar que antigament, quan els difunts eren vetllats a casa, servia d'espai de reunió familiar l és per això que aquí els materials escollits són materials càlids i amb un aspecte quotidià i senzill. A través del pati interior es busca una il·luminació natural de la sala, però de manera que no hi hagi cap connexió visual ni amb la sala del costat ni amb l'exterior. L'única visió possible és la del cel.
És necessari també un accés des de la zona de servei, perquè els que transporten les flors puguin accedir a la sala a mesura que les flors van arrivant.

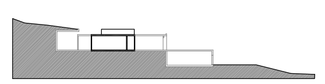

Les diferents sales de vetlla comparteixen un espai comú que serveix de zona d'estada i espera, però sense visualitzar el difunt l amb un caire més públic. Com que és una zona on poden trobar-se moltes persones a la vegada l de famílies diferents, el projecte separa les sales de vetlla en dos grups, un grup de 4 sales on es trobarà la sala doble, l un altre grup de 6 sales. Dividint els usuaris en dues zones s'aconsegueix que l'usuari se senti més tranquil l protegit dels demés.

Una gran terrassa exterior, accessible des de les dues zones, permet als usuaris sortir a prendre l'aire o a fumar sense haver de sortir per l'accés principal de l'edifici. Darrere de les fulles dels arbres, es pot observar la part posterior del cementiri de Montjuic, que va pujant seguint la topografia de la muntanya.

PRIVACITAT - AÏLLAMENT - INTROSPECCIÓ - DESORIENTACIÓ - INTIMITAT

Oratori_ aquesta peça és potser el lloc més important l a on més sentiments tenen lloc de tot l'edifici. Aquí és on el difunt rep l'últim adeu de tots els seus familiars i amics i acostuma a ser el moment de màxima emoció per a les persones, i en el cas de les persones religioses és on un es troba a prop de Déu i reflexiona sobre la vida l la mort.

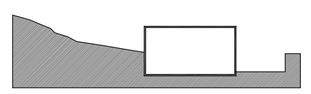

Com que a la ciutat de Barcelona trobem persones de diferents religions i també persones laïques, és evident que un oratori d'aquestes característiques ha de considerar les diferents cerimònies que es podran dur a terme. En aquest cas s'han considerat les diferents pràctiques religioses que hi podran tenir lloc i és per això que l'edifici agafa aquesta inclinació cap a sud-est, ja que tant els musulmans com els jueus celebren els seus rituals funeraris mirant cap a la Meca o cap a Jerusalem.

Dues de les façanes de la sala estan plena de petites obertures, escletxes que deixen passar la llum d'una forma tranquila l també deixen entreveure el cel i les fulles dels arbres de l'exterior. S'intenta així que la llum sigui protagonista però evitant les vistes directes cap a l'exterior, perquè un espai d'aquestes característiques necessita tranquil·litat l introspecció.

L'accés al oratori es fa a través d'un espaiós hall que connecta els que venen del accés principal a planta baixa l també els que provenen de la sala de vetlla del pis superior. Un cop finalitzada la cerimònia una gran porta situada al final de la sala servirà de sortida als usuaris, que protegits per un gran voladís aniran sortint o bé en processó al cementiri o be als seus respectius cotxes.

DESCANS - PAU - DOLOR - RECORD - INTROSPECCIÓ

nivell +99.5

- Vestíbul principal ..... 260 m²
- Recepció ..... 40 m²
- Magatzem recepció 10
- Arxiu 30.8
- Sala de comptadors 11.7
- Botiga de flors ..... 20 m²

- Cafeteria 178.5
- Lavabos 20
- Cuina 18.8
- Magatzem cuina 8.6
- Sala instal·lacions 5.3
- Sala de delxalles 11.8
- Vestidor de servei 13

_ Sala d'espera 64.5
- Passadís 102
- Presidència 33.2
- Cap de servei 33.2

- Despatxos de contractació 16.3 x 3
- Dsptax d'assegurances 16.3

- Vestíbul oratori 236
- Lavabos 16
- Oratori 290
- Sagristia
- Vestíbul de servei
- Sala d'instal·lacions
- Servei de neteja
- Passadís de servei

nivell +103.0

- Aparcament de servei
- Sala de tanatoestètica
- Sala de tanatopraxia
- Despatx metge
- Magatzem del metge
- Vestuaris de servei masculins
- Vestuari de servei femenins
- Sala de staff
- Sala de neteja
- Preparació i magatzem d'atauds
- Sala d'instal·lacions

- Vestíbul general
- Lavabos
- Zona d'espera de les sales 1-4
- Zona d'espera de les sales 5-10
- Sala de vetlla
- Vestíbul secundari

FLUXOS I RECORREGUTS

Accés per l'entrada principal → Recepció → Cafeteria → Oratori

Accés per l'entrada principal → Recepció → Sala de vetlla → Oratori

Accés pel pàrquing dels serveis funeraris → Sala de tanatopraxia → Sala de tanatoestètica → Sala de vetlla → Oratori

L'ORATORI

L'últim espai que comparteixen difunts i familiars és l'oratori, que es converteix en un espai de comiat l on els sentiments acostumen a ser més intensos. És per aquesta raó que s'ha pensat en la il·luminació d'aquest espai d'una manera diferent. Enlloc de fer grans obertures cap a l'exterior, s'han creat petites obertures que deixen entreveure el cel i les fulles dels arbres dels eucaliptus del costat. S'intenta així aconseguir un sentiment d'introspecció i intimitat, i es crea un espai que anirà canviant al llarg del dia.

Des de l'exterior, aquestes obertures actuen de petits miralls que reflexen el cel durant el dia, l quan es pon el sol, la il·luminació interior de l'oratori otorgarà al solar d'una capsa de llum visible des del carrer.

La gran varietat de creences religioses de la ciutat de Barcelona fa indispensable pensar en l'oratori com un espai multiconfessional, on es duran a termer tot tipus de cerimònies religioses i no religioses. S'han estudiat els diferents actes religiosos i com aquest espai podrà ser utilitzat per tot tipus d'actes.

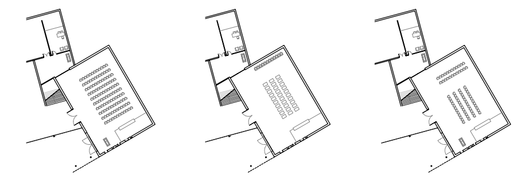

REFERENTS

Maqueta de Iglesia Gavlota, Miguel Fisac

Maqueta del Espacio de las Artes de Tenerife, Herzog & de Meuron

Restaurante da Boa Nova, Álvaro Siza

Capilla para religiones varias, Eero Saarinen